

ARTYKUŁY

Klio. Czasopismo poświęcone dziejom Polski i powszechnym
PL ISSN 1643-8191, t. 56 (4)/2020, s. 41–64

<http://dx.doi.org/10.12775/KLIO.2020.060>

WIOLETTA ZIELECKA-MIKOŁAJCZYK*

Wizytacje z „Tek Podolińskiego” przechowywanych w zbiorach Muzeum Narodowego im. Andrzeja Szeptyckiego we Lwowie jako źródło do badań nad dziejami unickiej diecezji przemyskiej w XVIII w.

Canonical visitations from “Teki of Podoliński” stored
in the Andrey Sheptytsky National Museum in Lviv
as a source for research of the history
of the Unite Church Diocese of Przemyśl in the 18th century

Streszczenie: Artykuł dotyczy przydatności do badań nad dziejami unickiej diecezji przemyskiej w XVIII w. protokołów wizytacji z tzw. Tek Podolińskiego, przechowywanych w Muzeum Narodowym im. Andrzeja Szeptyckiego we Lwowie. Autorka przedstawia tradycję wizytacji kanonicznych w Cerkwi unickiej oraz analizuje nieznanne dotąd w obiegu naukowym źródła ukazujące struktury terytorialne diecezji i pozwalające odtworzyć w całości lub częściowo zasięg terytorialny dekanatów dobromilskiego, żukotyńskiego, staro-

* Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Bojarskiego 1, 87-100 Toruń, wiolaz1@wp.pl, ORCID: 0000-0001-6100-0563.

solskiego, muszyńskiego, starosamborskiego, mokrzańskiego, mościskiego, gródeckiego, bireckiego oraz przemyskiego, tj. 10 spośród 31 dekanatów diecezji.

Abstract: The article concerns the use of canonical visitations to research the history of the Przemyśl Diocese of the Uniate Church in the 18th century, documentation of which is kept in The Andrey Sheptytsky National Museum in Lviv. The Author presents the tradition of canonical visitations in the Uniate Church and analyses of unknown sources showing territorial the structures of the diocese of Przemyśl. New sources allow for the partial or full reconstruction in of the territorial coverage of the deaneries of Dobromil, Żukotyn, Stara Sól, Muszyna, Stary Sambor, Mokrzan, Mościska, Gródek, Bircza, Przemyśl, that is 10 of 31 deaneries of the Przemyśl diocese.

Słowa kluczowe: Kościół unicki, wizytacje, diecezja przemyska

Keywords: Uniate Church, canonical visitation, diocese of Przemyśl

Na terytorium metropolii kijowskiej tradycja wizytacji pasterskich, jako narzędzia kontroli i dyscyplinowania duchowieństwa i wiernych, sięga XIII w. Wizytacje służyły władzom cerkiewnym jako źródło informacji o stanie moralnym i materialnym kleru, poziomie uposażenia parochii, prawowierności parafian oraz ich duchowych potrzebach. W kolejnych stuleciach zachowały się jedynie wzmianki o wizytacjach biskupich z XV w.¹ W dawnej Rzeczypospolitej ze względu na wewnętrzny kryzys Kościoła wschodniego w XVI w., do którego przyczyniał się niski poziom moralny i edukacyjny kleru, a także prawo podawania, polegające na tym, że król oddawał władztwa w ręce osób świeckich, traktując je jako formę wynagrodzenia za służbę, wizytacje zeszły na margines działalności pasterskiej. Co prawda w literaturze odnotowuje się wizytację diecezji brzesko-włodzimierskiej przeprowadzoną przez biskupa Hipacea Pocięja (1593–1613)

¹ *Wizytacje generalne cerkwi i monasterów unickiej eparchii włodzimierskiej końca XVII–początku XVIII wieku: księga protokołów oraz inne opisy*, oprac. A. Gil et al., Lublin–Lwów 2012, s. LVII.

w przededniu zawarcia unii brzeskiej (1596) lub niedługo po niej, ale o zasięgu i charakterze tej wizyty źródła milczą².

Po unii brzeskiej w łonie Kościoła unickiego na nowo podniesiono zagadnienie konieczności wypełniania przez metropolitów i biskupów obowiązku wizytowania podległego im terytorium³. Najwcześniejsze wizytacje odbywały się w początkach XVII w. Jedną z pierwszych był przegląd wołyńskich cerkwi dokonany przez metropolitę Józefa Welamina Rutskiego (1613–1637) w 1628 r.⁴ Ten sam hierarcha wzywał do odnowy tradycji wizytacji kanonicznych w *Regulae episcoporum* z ok. 1636 r.⁵ Konieczność zwiększenia kontroli nad duchowieństwem unickich diecezji w Rzeczypospolitej, jako czynnika sprzyjającego rozwojowi unii, zauważała także Stolica Apostolska, proponując w 1622 r. powołanie wizytatorów eparchialnych. W 1643 r. Kongregacja Propagandy Wiary poleciła przeprowadzenie wizytacji metropolii unickiemu arcybiskupowi połockiemu Antoniemu Sielawie i żmudzkiemu łacińskiemu biskupowi Jerzemu Tyszkiewiczowi⁶. Powiodło się to choćby szczątkowo, skoro jeden z największych intelektualistów Cerkwi unickiej Jakub Susza w *De laboribus unitorum* (1664) chwalił unickich biskupów, że dzięki wizytacjom udało im się nakłonić wiele osób do przyjęcia jedności z Rzymem⁷. W praktyce jednak dokonywanie przeglądu diecezji było bardzo trudne. W okresie bezpośrednio następującym po zawarciu unii brzeskiej, pełnym napięć w stosunkach prawosławno-unickich, wizy-

² Ibidem, s. LX; A. Гіль, І. Скочиляс, *Володимирсько-берестейська спархія XI–XVIII століть: історичні нариси*, Львів 2013, s. 67–68.

³ L. Bieńkowski, *Organizacja Kościoła Wschodniego w Polsce*, w: *Kościół w Polsce*, t. 2: *Wiek XVI–XVIII*, red. J. Kłoczowski, Kraków 1969, s. 900.

⁴ A. Gil, *Chełmskie diecezje obrządku wschodniego. Zagadnienia organizacji terytorialnej w XVII i XVIII wieku*, w: *Polska–Ukraina. 1000 lat sąsiedztwa*, t. 5, red. S. Stępień, Przemyśl 2000, s. 32–33.

⁵ *Археографический сборник документов, относящихся к истории северо-западной Руси: издаваемый при Управлении Виленского учебного округа*, т. 12, Вильна 1900, s. 202.

⁶ С. Н. Плохий, *Папство и Украина: политика римской курии на украинских землях в XVI–XVII вв.*, Київ 1989, s. 108–109.

⁷ L. Bieńkowski, *op. cit.*, s. 901; І. Скочиляс, *Генеральні візитації в українсько-білоруських спархіях Київської уніатської митрополії 1596–1720 роки*, „Записки Наукового товариства імені Шевченка”, т. 238, „Праці історико-філософської секції”, Львів 1999, s. 52–53; A. Гіль, І. Скочиляс, *op. cit.*, s. 68.

towanie diecezji wiązało się z dużym niebezpieczeństwem. Kiedy w 1620 r. pierwszy unicki biskup przemyski Atanazy Krupecki (1610–1652) zlecił przegląd diecezji bazylianinowi Antoniemu Butkowskiemu, ihumenowi monasteru smolnickiego, ten został przez lokalne duchowieństwo zelżony, oskarżony o czczenie demonów, nie wpuszczono go do świątyni i nastawano na jego życie. Butkowski został zamordowany przez prawosławnych podczas sprawowania mszy świętej w jednej z cerkwi pod Starym Samborem⁸.

Nie bez znaczenia dla słabości systemu wizytacji było to, że Kościół unicki miał rozwijającą się, ale wciąż niestabilną strukturę – diecezje sięgające trudno dostępnych rejonów gór lub bagien, co wpływało na to, że wizytatorzy mogli realizować swe zadania jedynie przy stosunkowo dobrej pogodzie od wiosny do jesieni. Kolejne ograniczenia wiązały się z obowiązkami gospodarczymi kleru, którego gotowość do przyjęcia biskupa lub jego wysłannika była mniejsza w okresach zintensyfikowanych prac rolnych.

Twórca „Tek” Miron Podoliński żył w latach 1847–1919. Jego kapłańska posługa przypadła na okres posługi duszpasterskiej biskupów Jana Saturnina Stupnickiego (1872–1890), Juliana Pelesza (1891–1896), a potem Konstantina Czechowicza (1897–1915). Karierę duchowną zaczynał w Jarosławiu, najpewniej jako wikariusz. Po otrzymaniu święceń kapłańskich w 1871 r. został proboszczem w Maniowie (dekanat krośnieński). Odebrał wykształcenie gimnazjalne, a potem skończył przemyskie seminarium duchowne, którym kierował w latach 1884–1888. W ciągu swej posługi kapłańskiej był proboszczem katedry przemyskiej (1887–1898) i głównym spowiednikiem przy katedrze, członkiem przemyskiej kapituły (1884–1919), w której w latach 1898–1909 pełnił funkcję kustosa,

⁸ Центральний державний історичний архів України, м. Львів, ф. 408, оп. 1, спр. 901, s. 25; *Epistolae metropolitanum archiepiscoporum et episcoporum*, t. 1: *Epistolae Jozephi Velamin Rutzkyj Metropolitae Kiowiensis Catholici (1613–1637)*, oprac. A. Velykyj, Romae 1956, s. 218; *Litterae Episcoporum historiae Ucrainae illustrantes*, t. 2, Romae 1973, nr 181, s. 304; M. Harasiewicz, *Annales ecclesiae ruthenae, gratiam et communionem cum s. Sede Romana habentis ritumque Graeco-Slavicum observantis cum singulari respectu ad dioeceses ruthenas Leopoliensem, Premisliensem et Chelmensensem*, Leopoli 1862, s. 308; А. Добрянский, *История епископов трех соединенных епархий, Перемышльської, Самборської и Саноуцької, от найдавніших времен до 1794 г.*, Львов 1893, rozdz. II, s. 9; E. Likowski, *Unia brzeska (1596)*, Warszawa 1907, s. 179.

organizując i nadzorując prace biblioteki. Jako kustosz nawiązał kontakty ze środowiskiem naukowym. Robił wypisy, udostępniał zbiory przemyskie Władysławowi Abrahamowi, Oswaldowi Balzerowi, Aleksandrowi Brücknerowi⁹. W kolejnych latach piastował urząd archidiakona (1909–1919) oraz prezesa Instytutu Wdów i Sierot (1888–1914). Działał w Towarzystwie Gimnastyczno-Pożarniczym „Sicz”¹⁰.

Od 1884 r. Podoliński uczestniczył w pracach konsystorza przemyskiego w roli radcy i referenta, a od 1891 r. jako konsystorski prokurator zajmował się postępowaniami sądowymi dotyczącymi spraw majątkowych i fiskalnych cerkwi diecezji przemyskiej. W trakcie postępowań procesowych dostarczał koniecznych dokumentów, pozyskując je z różnego rodzaju archiwów cerkiewnych. W przypadku ich braku prowadził kwerendy w zbiorach świeckiej, państwowej i prywatnej proveniencji. Kolekcjonował zarówno kopie, jak i oryginały wraz z falsyfikatami. W wyniku jego działalności powstał zbiór ponad 1500 dokumentów obejmujących okres od XIII w. do początków XX w. Rozwój zbioru został zahamowany przez wybuch pierwszej wojny światowej, a następnie śmierć Podolińskiego w 1919 r. Zgromadzone przez duchownego materiały jako prywatna spuścizna trafiły w ręce spadkobierców. Metropolita Andrzej Szeptycki w 1926 r. odkupił je od zięcia Podolińskiego – M. Komarnickiego. Zespół trafił do Muzeum Narodowego im. A. Szeptyckiego we Lwowie. Pierwszy raz został opracowany w końcu lat 70. XX w. przez kierownika działu rękopisów Josipa Grońskiego. Obecnie „Teki Podolińskiego” znajdują się w zespole rękopisów cyrylickich oznaczone sygnaturami PKA-2204, PKA-2205, PKA-2206, PKA-2207. Ostatni tom został podzielony na pliki, którym przyporządkowano sygnatury od PKA-2383 do PKA-2459. Wskutek obowiązującego na Ukrainie prawa muzealnego materiały archiwalne zgromadzone przez Podolińskiego pozostają poza szerszym obiegiem naukowym, stąd istotne wydaje się przybliżenie ich zawartości.

⁹ Biblioteka Narodowa w Warszawie, Oddział rękopisów, Biblioteka Kapituły Greckokatolickiej w Przemyślu, rps 2846 II, k. 1–3, 4, 6–6v, 8–8v, 10, 12–21, 22–23, 24–24v.

¹⁰ K. Czechowicz, *Korespondencja greckokatolickiego biskupa przemyskiego z lat 1897–1914*, wyd. A. Krochmal, „Polska Południowo-Wschodnia w Epoce Nowożytnej. Źródła dziejowe”, t. 3, Przemyśl 1998, s. 66.

Choć materiał „Tek” ma szeroki zakres chronologiczny, na szczególne zainteresowanie zasługują dokumenty z XVIII w. (do 1772 r.), ponieważ właśnie ten okres w dziejach eparchii przemyskiej wymaga badań na temat zarówno ustalenia zasięgu terytorialnego diecezji, zmian struktur dekanalnych eparchii, jak i rozwoju sieci parafialnej. Późniejsze dzieje eparchii zostały szczegółowo opracowane m.in. przez Stanisława Nabywańca i Bohdana Pracha¹¹. O ile dość dobrze naświetlono w historiografii ogólne dzieje diecezji i biografie biskupów, o tyle zagadnienia związane z jej organizacją wewnętrzną od początku XVIII w. do pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej pozostają niezbadane¹². Wspomniane problemy wiążą się z przemianami zachodzącymi w XVIII w. w całym Kościele unickim, który po burzliwych i trudnych dziejach XVII w. wszedł w okres rozwoju organizacyjnego i religijnego¹³.

¹¹ S. Nabywaniec, *Diecezja przemyska grecko-katolicka 1772–1795*, „Premislia Christiana” 1992/1993, t. 5; idem, *Recepcja reform kościelnych cesarza Józefa II w greckokatolickiej diecezji przemyskiej*, w: *Polska–Ukraina. 1000 lat sąsiedztwa*, t. 3, red. S. Stępień, Przemysł 1996, s. 127–164; zob. też: T. Stryjek, *Czasopisma religijne i narodowe w greckokatolickiej diecezji przemyskiej w XIX i XX wieku*, w: ibidem, s. 177–190; S. Stępień, *Organizacja i struktura terytorialna greckokatolickiej diecezji przemyskiej w latach 1918–1939*, w: ibidem, s. 177–190, 191–218; A. Krochmal, *Stosunki międzywyznaniowe i międzyobrzędkowe w parafiach greckokatolickiej diecezji przemyskiej w latach 1918–1939*, w: ibidem, s. 177–190, 219–230; Б. Прах, *Духовенство Перемиської єпархії та Апостольської адміністрації Лемківщини*, т. 1: *Біографічні нариси (1939–1989)*, т. 2: *Документи і матеріали (1939–1950)*, Львів 2014.

¹² А. Добрянский, op. cit.; S. Nabywaniec, *Unicy biskupi przemyscy w latach 1610–1991*, Rzeszów 1995.

¹³ A. Gil, I. Skoczylas, *Kościół Wschodnie w państwie polsko-litewskim w procesie przemian i adaptacji: metropolia kijowska w latach 1458–1795*, Lublin–Lwów 2014, s. 298–361; І. Скочилас, *Галицька (Львівська) єпархія XII–XVIII ст., Організаційна структура та правовий статус*, Львів 2010, s. 273–318, 606–657; W. Walczak, *Unicka eparchia turowsko-pińska w XVII–XVIII wieku. Struktura organizacyjna*, Białystok 2012, s. 108–111; D. Wereda, *Unicka diecezja włodzimiersko-brzeska (część brzeska) w XVIII wieku*, Siedlce 2014, s. 39–78; A. Gil, *Chełmska diecezja unicka 1596–1810. Dzieje i organizacja*, Lublin 2005, s. 133–188.

Obecnie na „Teki Podolińskiego” składa się pięć teczek, w których znajdują się materiały odnoszące się do dziejów eparchii lwowskiej¹⁴, chełmskiej¹⁵, a przede wszystkim przemyskiej. Pierwsze trzy tomy zawierają dokumenty poukładane alfabetycznie według nazw parafii. Dwie kolejne teczki zostały uporządkowane alfabetycznie według nazw dekanatów. W kontekście terytorialnym i geograficznym materiał „Tek” obejmuje nie tylko historyczne tereny eparchii przemyskiej z XVII–XVIII w., ale także obszar przyłączony do niej w czasie zarządzanego przez Austriaków dostosowania obszarów dekanatów do granic cyrkułów w 1784 r.¹⁶ W „Tekach” znalazły się materiały z początków XX w. na temat parafii z namiestnictwa bełskiego i Potylicza położonego w przedrozbiorowej diecezji chełmskiej, a także namiestnictw żółkiewskiego i kulikowskiego należących wcześniej do eparchii lwowskiej.

Spotykamy w „Tekach” ekstrakty z ksiąg ziemskich i grodzkich bieckich, przemyskich, sanockich, lwowskich, chełmskich, wypisy z akt cerkiewnych, tj. dokumenty erekcyjne świątyń i instalacyjne kapłanów, prezenty na parafie, protokoły posiedzeń sądu cerkiewnego, dostarczające informacji o sytuacji materialnej duchowieństwa diecezji przemyskiej, pozwalające określić chronologicznie obsadę beneficjów, nad którymi czasem sprawowali pieczę przedstawiciele jednego rodu kapłańskiego przez dwa–trzy pokolenia¹⁷. Jak na warunki Kościoła wschodniego nie jest to długo. Należy jednak pamiętać, że „Teki” stanowią jedynie pewien wybór źródeł do dziejów Kościoła wschodniego w dawnej Rzeczypospolitej¹⁸. Dokumenty dotyczące cerkwi zostały poukładane chronologicznie, tworząc pliki zawierające kilka pozycji odnoszących się do jednej świątyni, co czyni zbiór

¹⁴ Національний музей у Львові імені Андрія Шептицького (dalej: НМЛ), РКЛ-2204, k. 111, 246, 267, 727; РКЛ-2205, k. 21; РКЛ-2205, k. 221, 284–287; РКЛ-2207, k. 1.

¹⁵ Ibidem, РКЛ-2204, k. 220, 254–255, 341, 545; РКЛ-2206, k. 174, 183–210v.

¹⁶ S. Nabywaniec, *Diecezja przemyska...*, s. 98–99.

¹⁷ НМЛ, РКЛ-2204, k. 54.

¹⁸ Kapłański ród Maniawskich zarządzał popostwem w Lipie (dekanat birczański) od 1600 r. aż po połowę XVIII w.; О. Чупа, *Чисельність і суспільне походження парафіяльного духовенства Перемишльської єпархії в 1723–1741 рр.*, „Наукові записки Дрогобицької духовної семінарії”, вип. 3, Дрогобич 2018, s. 136.

Podolińskiego szczególnego rodzaju bazą danych stanowiących świadectwo funkcjonowania przemyskiej Cerkwi. Oprócz wspomnianych dokumentów w „Tekach” umieszczono notatki bibliograficzne Podolińskiego – jako osobne karty lub komentarze na kopiach dokumentów zawierające informacje o ich pochodzeniu lub istniejących kopiach¹⁹.

Wśród materiałów zebranych przez Podolińskiego szczególnie cenne wydają się protokoły wizytacji generalnych i dziekańskich z XVIII w., ponieważ z okresu przedrozbiorowego nie zachowała się żadna pełna wizytacja generalna przedstawiająca stan całej diecezji. Dysponujemy jedynie 32 protokołami wizytacji dekanatów z lat 1743–1744 oraz z lat 60. XVIII w. przeprowadzonych w końcu rządów biskupa Onufrego Szumlańskiego i podczas pełnienia posługi pasterskiej przez Atanazego Szeptyckiego, przechowywanymi obecnie w Archiwum Państwowym w Przemyślu²⁰. W związku z niekompletnością materiałów do rekonstrukcji obszaru całej diecezji wykorzystywano dane ze spisu wiernych z 1767 r. oraz wizytacje z czasów porozbiorowych²¹. Wizytacje zgromadzone w „Tekach” pozwalają poszerzyć spektrum źródeł poświadczających stan sieci parafialnej części diecezji i postawić pytanie o zachodzące w niej zmiany w XVIII w. Materiał wizytacyjny „Tek” obejmuje 13 protokołów przeglądu dekanatów diecezji przemyskiej z XVIII w., w tym 4 to nieznane dotąd fragmenty już wcześniej odnotowanych wizytacji dekanalnych, tj. starosolskiej (1744), drohobyckiej (1743), mokrzańskiej (1744) i starosamborskiej (1744), przechowywanych w przemyskim archiwum. Reszta to w większości materiały dotąd niewykorzystywane przez historyków i zawierające ogrom informacji na temat przemyskiej Cerkwi unickiej.

Trzy wizytacje z dekanatu dobromilskiego: fragment z 1743, pełna z 1761 oraz fragment oglądu namiestnictwa z 1766 r.²² Dotąd dostępna dla badaczy była jedynie wizytacja z 1771 r. obejmująca część namiestnictwa

¹⁹ HMA, PKA-2204, k. 22v–23, 24v.

²⁰ Archiwum Państwowe w Przemyślu (dalej: APP), Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego w Przemyślu (dalej: ABGK), sygn. 16–20, 22–24, 26–27, 29–30, 32–33, 36, 38–42, 44, 46, 48–49, 51–55, 57, 58–60; ibidem, Akcesje do ABGK, sygn. 17, 20–21, 24–25.

²¹ APP, ABGK, sygn. 66.

²² HMA, PKA-2205, k. 96–124v, 126–129v, 132a–139v.

dobromilskiego i niżankowickiego, a przechowywana obecnie w archiwum przemyskim²³. Wizytacja z 1743 r., choć fragmentaryczna, ma istotne znaczenie dla badań nad procesem wizytacji diecezji przemyskiej w XVIII w. w ogóle. Na przykładzie innych diecezji unickich wiadomo, że proces przeglądu eparchii działał na długo przed synodem zamojskim, ale nie dokumentowano go protokołami wizytacyjnymi. Dla diecezji przemyskiej przyjęto ustalenia o zapoczątkowaniu wizytowania diecezji w latach 1743–1744, co było realizacją ogłoszenia przez biskupa Hieronima Ustrzyckiego na soborze diecezjalnym w 1740 r. postanowień synodu zamojskiego, który nakazywał dokonywanie przeglądu eparchii raz w roku, a tych bardziej rozległych co dwa lata²⁴. W wizytacji dobromilskiej z 1743 r. odnotowano, że ostatnia „wizytacja generalna” odbyła się w 1739 r., czyli jeszcze przed soborem z 1740 r. W diecezji przemyskiej, podobnie jak w innych eparchiach, istniał system oglądu diecezji, ale nie sporządzano z nich protokołów albo się one nie zachowały, a wytyczne synodu zamojskiego zaczęto realizować wcześniej, niż dotychczas zakładano²⁵.

Materiały Podolińskiego wykazują użyteczność również w kontekście funkcjonowania parafii na terenie dekanatu. Wizytacja z 1761 r. jest najstarszym znanym całościowym odzwierciedleniem układu parafii w tym dekanacie i jednocześnie ukazuje jego dużą stabilność wobec danych znanych z czasów austriackich, kiedy w 1784 r. w wyniku reform józefińskich do diecezji przemyskiej przyłączono część dotychczasowego terytorium podlegającego biskupom chełmskim²⁶.

Zwraca uwagę sytuacja w Dobromilu, gdzie według wizytacji z 1761 r. istniały trzy cerkwie (nie licząc monasterskiej). Cerkiew miejska drewniana pw. Przemienienia Pańskiego mająca Herburtowską metrykę (1613 r.), cerkiew Zesłania Ducha Świętego (1642 r., ufundowana przez Lubomirskich) – miejska murowana oraz cerkiew Narodzenia Najświętszej Maryi Panny (przysiółek Guczok) drewniana przedmiejska. Wasyl Słobodjan

²³ APP, ABGK, sygn. 44.

²⁴ Г. Лакота, *Три синоди перемиські й єпархіальні постанови валявські в 17–19 ст.*, Перемішль 1939, s. 36.

²⁵ APP, ABGK, sygn. 57, s. 29.

²⁶ W. Kołbuk, *Kościół Wschodnie w Rzeczypospolitej około 1772 roku. Struktury administracyjne*, Lublin 1998, s. 242–243.

wskazywał na czwartą cerkiew w Dobromilu pw. św. Trójcy, ale niestety źródła nie potwierdzają jej istnienia²⁷. W wizytacji z 1743 r. cerkiew św. Ducha jest filią parafii Przemienienia Pańskiego, co było wynikiem zabiegów zawiadującego obiema cerkiewiami Teodora Czerchawskiego, dziekana dobromilskiego i starosolskiego. W wizytacji z 1761 r. wszystkie trzy cerkwie mają status parochii²⁸. Dekanat dobromilski obejmował 45 świątyń parafialnych i 2 filialne. W okresie porozbiorowym w mieście odnotowano tylko dwie świątynie, tj. pw. św. Onufrego oraz Zesłania Ducha Świętego²⁹.

Wizytacja dekanatu żukotyńskiego z 1743 r. jest jedynym tego rodzaju i dotąd nieznanym świadectwem o zasięgu dekanatu w okresie przedrozbiorowym i umożliwia odtworzenie jego terytorium z tego czasu. W jego skład wchodziło 36 cerkwi i jedna kaplica pw. św. Michała Archanioła w Bereżkach. Budynek był drewniany, już w czasie wizytacji opuszczony, a ikonostas przeniesiony do cerkwi w Stuposianach. Spis wiernych z 1767 r. potwierdza istnienie 36 cerkwi. Kaplica wtedy istniała, a najprawdopodobniej pominięto ją, podając ogólne liczby wiernych w parafiach. W okresie nowej regulacji granic z czasów austriackich kaplica w Bereżkach nie została odnotowana. Była natomiast wzmiankowana w 1795 r. jako kaplica należąca do parafii Stuposiany w namiestnictwie zatwarnickim³⁰.

W „Tekach” znajduje się również część wizytacji dekanatu starosolskiego z 1744 r., o której na podstawie zachowanego opisu świątyni w Nanowej wiadomo było, że się odbyła³¹. Fragment zawarty w tekach obejmuje protokoły wizytacji cerkwi w Hoszowie, Jałowym, Moczarach, Równi i Stebniku³².

Nie bez znaczenia dla badań nad władztwem unickich biskupów przemyskich w XVIII w. pozostaje fragment wizytacji dekanatu drohobyckiego z 1743 r. Obejmuje on opisy zaledwie czterech parafii (Bilcze, Delawa, Gaje

²⁷ В. Слободян, *Церкви України. Перемиська єпархія*, Львів 1998, s. 126; *Схіматісмь всего клира руского-католического Епархіи Перемишльської на годъ отъ рожд. Хр. 1879*, Перемишль 1897, s. 121.

²⁸ HMA, PKA-2205, k. 128–128v.

²⁹ W. Kołbuk, op. cit., s. 243.

³⁰ HMA, PKA-2205, k. 210.

³¹ APP, ABGK, Akcesje do ABGK, sygn. 17, s. 4.

³² HMA, PKA-2390, k. 95–100.

Nizne, Kawsko) i stanowi brakującą część wizytacji przechowywanej w Archiwum w Przemyślu³³, która wspomina 53 cerkwie parafialne. Według zebranych danych dziekanowi drohobyckiemu podlegało 57 parochii. Dla porównania należy dodać, że wizytacja z 1764 r. zawierała spis 64 cerkwi, w tym wszystkich z wcześniejszej wizytacji.

Całkowicie nowym i nieznanym dotąd źródłem do dziejów diecezji przemyskiej jest wizytacja najdalej wysuniętego na zachód dekanatu muszyńskiego stanowiącego głównie dobra łacińskich biskupów krakowskich pochodząca z 1740 r.³⁴ Do tej pory za najwcześniejszą uchodziła wizyta z 1743 r.³⁵ Na marginesie należy dodać, że w ogóle jest to najlepiej opisany w wizytacjach dekanat eparchii (istnieje dla niego dziewięć protokołów z XVIII w.). Trudno jednak powiedzieć, na ile wizytacja z 1740 r. jest zupełna, ponieważ została ona w pewnym stopniu zrekonstruowana. Na jej okładce inną ręką dopisano opisy cerkwi w Brunarach i Śnietnicy, na tylnej okładce opisano Bilicz (k. 520). W żadnym z dopisków nie podano dokładnej daty wizyty w parafiach, prawdopodobnie nie korzystano zatem z kopii tej wizytacji. Za tym, że protokół wizytacji z 1740 r. uzupełniono na podstawie innej wizytacji namiestnictwa niż ta z 1743 r., przemawia fakt ujęcia Bielicznego jako świątyni filialnej parafii w Izbach³⁶. Niestety na obecnym etapie badań nie sposób odtworzyć całej wizytacji i nie wiadomo, na jakiej podstawie autor oparł swe dopiski. Zapewne korzystał z materiałów pochodzących sprzed 1765 r., ponieważ cerkwie w Czarnej, Jastrzębiku, Leluchowie, Wojkowej są w niej ujęte jako świątynie parafialne, podczas gdy wiadomo, że w latach 60. były to filie parafii w Brunarach – Czarna, Powroźniku – Jastrzębik i Wojkowa, Dubnem – Leluchów. W opisie z 1740 r. brakuje cerkwi w Wierzchomli Wielkiej, która ma metrykę sięgającą początków XVI w. i wiadomo, że między 1732 a 1743 r. był tam ksiądz (paroch)³⁷. Nie odnotowano też świątyni w Binczarowej, która istniała już w XVII w.³⁸

³³ HMA, PKA-2205, k. 141–147; APP, ABGK, sygn. 23.

³⁴ HMA, PKA-2205, k. 508–519.

³⁵ APP, ABGK, sygn. 38.

³⁶ Ibidem, s. 84.

³⁷ Ibidem, s. 93.

³⁸ Ibidem, s. 71.

Zwraca uwagę fragment wizytacji dekanatu starsamborskiego z 1744 r. stanowiący uzupełnienie materiałów znajdujących się w zespole Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego w Przemyślu, przechowywanym w Archiwum Państwowym w Przemyślu, i zawierający szczegółowe opisy siedmiu świątyń³⁹. Te protokoły wizytacyjne pozwalają zakładać, że dokonano w tym czasie najpewniej wizytacji całego terytorium dekanatu, a poświadczająca je dokumentacja uległa rozproszeniu. W omawianej wizytacji zwracają uwagę rzadko spotykane w protokołach przeglądów dekanalnych eparchii przemyskiej rozbudowane i spisane po łacinie dekrety reformacyjne.

Charakter uzupełnienia protokołów wizytacyjnych przechowywanych w Archiwum Państwowym w Przemyślu ma zawarty w „Tekach” fragment wizytacji dekanatu mokrzańskiego z 1744 r. Dostarcza on opisy cerkwi w Horodyszczu, Szadym, Podbużu, Opacie, Jasienicy Solnej Wyższej i Niższej, Mokrzanach, Winnikach, Urożu Wyższym i Niższym, Nahujowicach Wyżnich, Mostach, Monastyrze, Terszakowie, Wołoszczy, Bilinie Małej, Bilinie Wielkiej, Łąca, Tatarach, Foroszczy, Dublanach, Ortynicach, Prusach, Nowoszycach, Bronicy, Bronicy Wyżniejszej, Łużku, Oziminie, Stupnicy⁴⁰.

Podsumowując zagadnienie wizytacji z lat 40. XVIII w., należy stwierdzić, że protokoły zachowane w „Tekach” poszerzają zakres odbytych w tym okresie przeglądów namiestnictw do 16 spośród 31 dekanatów całej diecezji. Nie dają jednak odpowiedzi na pytanie, czy objęła ona wówczas całą eparchię. Z innych źródeł wiadomo, że w niektórych dekanatach wizytacji dokonano, ale wzorem starych praktyk nie sporządzono z nich protokołów wizytacyjnych. Nie przeprowadzał jej oficjał, ale dziekani, którzy w odmienny sposób mogli traktować wytyczne dotyczące protokołowania swych prac. W historiografii istnieje opinia, że w latach 40. odwiedziono połowę diecezji, a za biskupa Atanazego Szeptyckiego drugą połowę, co nie tylko w świetle „Tek”, ale także źródeł przemyskich nie do końca jest prawdą,

³⁹ Wizyty świątyń w Spryni, Woli Koblańskiej i Zworu; APP, ABGK, sygn. 51, s. 1–13; HMA, PKA-2206, k. 232–247v.

⁴⁰ HMA, PKA-2206, k. 404–431v; APP, ABGK, sygn. 36, s. 1–15.

ponieważ istniały dekanaty wizytowane zarówno w latach 40., jak i 60. (ok. jednej trzeciej namiestnictw)⁴¹.

Ruch wizytacyjny diecezji przemyskiej osłabł po latach 40. Realizacja postanowień synodu zamojskiego odnośnie do wizytowania diecezji była trudna do wykonania ze względu na jej podgórskie i górskie tereny oraz dużą liczbę – ponad 1200 – parochii. Dopiero u schyłku swoich rządów podczas soboru diecezjalnego 17 maja 1761 r. biskup Onufry Szumlański zarządził kolejną wizytację. Przychylność wobec tego rodzaju kontroli diecezji wykazywał także ostatni w epoce przedrozbiorowej biskup przemyski Atanazy Szeptycki. Z tego okresu w „Tekach” zamieszczono cztery protokoły powizytacyjne.

Wizytacja dekanatu mościskiego z 1761 r. jest jego najwcześniejszym niewykorzystanym dotąd opisem. Dotychczas powoływano się na późniejszy protokół przeglądu namiestnictwa z 1769 r. spisany przez namiestnika mościskiego Symeona Sabatowicza zaraz po powierzeniu mu urzędu dziekańskiego przez biskupa Szeptyckiego⁴². Opis dekanatu z 1761 r. nie podaje cerkwi w Balicach, która istniała w 1704 i 1746 r. Wspomina się ją także w wizytacji z 1769 r.⁴³ Trudno wskazać przyczynę jej pominięcia. Można uznać, że ta wizytacja nie ma dużego znaczenia dla uchwycenia granic dekanatu, co wynika z niezbyt odległego dystansu czasowego dzielącego wizytacje. Pozostaje jednak wartościowa pod względem informacji o cerkiewnych utensyliach i stanie materialnym świątyń.

Wizytacja namiestnictwa gródeckiego z 1761 r. stanowi materiał niepełny – nie wspomina bowiem cerkwi w Haliczanowie, podczas gdy co najmniej od 1762 r. posługę kapłańską pełnił tam ksiądz Bazyli Makarewicz, co odnotowała wizytacja z 1765 r., a następnie spis wiernych z 1767 r.⁴⁴ Brakuje informacji o istniejącej wówczas cerkwi w Zaskkowicach, która została w 1765 r. opisana jako „potrzebująca reperacji” i posiadająca antyminsy biskupów Antoniego Winnickiego (XVII w.), Innocentego

⁴¹ Należały do nich m.in. dekanat biecki, starosamborski, birecki, muszyński.

⁴² APP, ABGK, sygn. 17, s. 48 i nast. Witold Kołbuk błędnie datował tę wizytację na 1760 r. Szeptycki nie był jeszcze wówczas biskupem przemyskim; W. Kołbuk, op. cit., cz. 1: *Struktury diecezjalne i zakonne około 1772 r.*, s. 254.

⁴³ APP, ABGK, sygn. 17, s. 107–108; ibidem, sygn. 90, s. 38.

⁴⁴ Ibidem, sygn. 16, s. 86–87; ibidem, sygn. 66, s. 127.

Winnickiego i Onufrego Szumlańskiego⁴⁵. Jej istnienie potwierdza również spis z 1767 r.⁴⁶ Poświadczony jest zatem jej trwanie w dość długim horyzoncie czasowym. Brakuje cerkwi w Dobrzanach, która została erygowana w 1730 r.⁴⁷ Porównanie wizytacji z „Tek” z innymi materiałami pozwala odtworzyć struktury parafialne dekanatu liczącego 51 parochii.

Protokół wizyty dekanatu bireckiego z 1761 r. jako jedyny zachowany dla tego dekanatu dla okresu przedrozbiorowego stanowi o przydatności zawartości „Tek”⁴⁸. Wizytacja nie wspomina o cerkwi w Rozpuciu i Kotowie. Wiadomo natomiast, że cerkiew rozpucka w 1767 r. istniała i należała do parafii Tyrawa Wołoska⁴⁹. Brakuje innych wiadomości o tej świątyni. Być może powstała ona po 1761 r. Materiały z 1770 r. i późniejsze traktują ją jako cerkiew parafialną. Wizytacja dekanatu bireckiego z 1761 r. wspomina, że do parafii w Rudawce należała wieś Kotów⁵⁰. Nie było tam w tym czasie cerkwi. Musiała zatem powstać między 1761 a 1770 r., kiedy jest znana jako cerkiew filialna należąca do parafii w Rudawce. Dane znajdujące się w wizytacji sugerują, że parafia w Obarzymiu nie była jednowioskowa, ponieważ należała do niej Niewistka.

Cenny materiał wizytacyjny zamieszczony w „Tekach” zamyka protokół przeglądu dekanatu przemyskiego datowany na 1771 r. Rzeczywiście wizytację przeprowadzono w drugiej połowie 1771 i w 1772 r. Dokładną datację źródła utrudnia brak dat w końcowej jego części. Opis ten do obiegu naukowego wprowadził zmarły w 2018 r. ukraiński historyk Mykoła Mozdyr, który wykorzystał go w badaniach nad ukraińską kulturą XVIII w.⁵¹ Do tej pory terytorium dekanatu przemyskiego odtwarzano na podstawie taryf katedratycznych datowanych na ok. 1770 r. oraz materiałów z cza-

⁴⁵ Ibidem, sygn. 16, s. 65–67.

⁴⁶ Ibidem, sygn. 66, s. 136.

⁴⁷ Ibidem, sygn. 16, s. 75.

⁴⁸ HMA, PKA-2205, k. 23–54v.

⁴⁹ APP, ABGK, sygn. 60, s. 90.

⁵⁰ HMA, PKA-2205, k. 36.

⁵¹ HMA, PKA-2206, k. 132–175v; M. Mozdyr, *Візитційні акти Перемиського деканату як джерело до історії української культури XVII—XVIII ст. (тексти фонду М. Подолінського в архіві Національного музею у Львові)*, „Народознавчі зошити” 2003, № 3–4, s. 588–621.

sów austriackich⁵². W tym kontekście wizytacja nie wnosi w zasadzie nic nowego, do tego jest materiałem niepełnym, ponieważ nie obejmuje opisów cerkwi przemyskich. Pomijanie w wizytacjach świątyń stolicy diecezji było normalną praktyką także w innych eparchiach metropolii kijowskiej. Należy podkreślić, że protokół powizytacyjny z lat 1771–1772 jest ostatnim i jednocześnie najpełniejszym opisem dekanatu przemyskiego z okresu przedrozbiorowego. Oprócz niego zachowała się dużo wcześniejsza wizytacja z 1747 r. oraz fragmenty wizytacji z lat 1766, 1769, 1772 przechowywane w przemyskim archiwum⁵³. I choć pod względem zastosowanego formularza zasadniczo nie odbiega ona od tych stosowanych w XVIII w., to rejestruje w bardzo skrupulatny sposób legaty dokonane przez parochian na poszczególne świątynie, na co nie zwracano uwagi w innych wizytacjach, odnoszących się zwykle tylko do zapisów sporządzonych na rzecz cerkwi przez kolatorów⁵⁴.

Wizytacja ma szczególne znaczenie dla badań nad zagadnieniem reformy diecezji przemyskiej w XVIII w., obejmującej nie tylko sferę administracji cerkiewnej, ale także działalność na rzecz poprawy stanu budownictwa cerkiewnego. Ze względu na znaczną liczbę parochii należących do diecezji, niepełność materiału wizytacyjnego i niekonsekwencje biskupich urzędników w przygotowywaniu protokołów wizytacji cerkwi trudno uchwycić ten proces dla całego terytorium podległego unickim biskupom przemyskim. Jedną ze swych ostatnich prac temu zagadnieniu poświęciła Zofia Szanter, dowodząc, że masowa renowacja starych i budowa nowych świątyń od końca lat 40. i przez lata 60. XVIII stulecia nastąpiła w dekanacie bieckim⁵⁵. Wizytacja dekanatu przemyskiego z lat 1771–1772 dowodzi, że proces taki przebiegł także na jego obszarze. Spośród 64 świątyń odnotowanych przez wizytatorów aż 24 określono jako „nowo wybudowane”, erygowane *de novo radice*, gruntownie lub częściowo odrestaurowane. Odnowa dotyczyła najczęściej pokrycia dachów, tj. obicia gontami

⁵² APP, ABGK, sygn. 136; W. Kołbuk, op. cit., s. 258–260.

⁵³ APP, ABGK, sygn. 46, k. 1–78v.

⁵⁴ HMA, PKA-2206, k. 147.

⁵⁵ Z. Szanter, *Rozkwit sztuki cerkiewnej w epoce przedrozbiorowej w dekanacie bieckim eparchii przemyskiej w świetle materiałów archiwalnych*, w: *Unia brzeska i jej konsekwencje. W 420 rocznicę synodu unijnego*, red. A. Krochmal, A. Nowak, Przemysł 2017, s. 326.

lub wzniesienia kopuły, czasem ozdobienia krzyżami. Spośród 24 świątyń 16 uznano za nowe lub niedawno wzniesione. Przy czym określenie „nowe” mogło oznaczać także cerkiew liczącą ponad 20 lat lub stan jej zachowania. Były to cerkwie w: Szechyniach (1749), Chodnowicach, Stubienku (1766), Nienowicach, Sośnicy (1752), Radymnie – przedmiejska i miejska (1741), Bolestraszycach Dolnych, Bolestraszycach Górnych, Małkowicach (1754), Dubiecku, Ruskiej Wsi (1745), Duńkowicach, Bełwinie (1753), Ujkowicach (1752), Kasicach (1741), Hruszowicach (1751)⁵⁶. Budowę cerkwi inicjowały za pozwoleniem kolatorów gromady, parochowie i bractwa cerkiewne. Za rządów biskupa Atanazego Szeptyckiego poprawiono stan cerkwi należących do dóbr biskupich, tj. od nowa zbudowano świątynię w Hruszowicach oraz św. Mikołaja w Przemyślu w miejsce starej zgorzałej⁵⁷. Wizytacja ta dowodzi także drobnych zmian w wezwaniach świątyń. Zmiany w wezwaniach cerkwi, np. cerkiew w Bucowie w 1771 r., była wezwania św. Mikołaja Biskupa, natomiast w późniejszym czasie Ścienia Głowy św. Jana Chrzciciela⁵⁸.

Oprócz informacji dotyczących zasięgu i kształtu struktur dekanalnych i parafialnych protokoły wizytacyjne dostarczają danych na temat kwestii najważniejszych dla urzędników biskupich. W latach 40. XVIII w. zwracali oni uwagę przede wszystkim na dokumenty potwierdzające czas powstania cerkwi. W latach 60. wizytatorzy skupiali się natomiast głównie na uposażeniu beneficjów w grunty, ich stanie, dochodach oraz tym, czy kapłan je użytkuje. Szczególny nacisk w porównaniu z wcześniejszymi wizytacjami położono na stosunki duchowieństwa unickiego z klerem łacińskim i problemowi przechodzenia wiernych na obrządek rzymski. Wątek ten stał się w XVIII w. jednym z najbardziej drażliwych tematów we wzajemnych stosunkach między oboma rytami⁵⁹.

Zmianie uległa konstrukcja protokołu wizytacyjnego. W latach 40. zawierał on zwykle sześć punktów dotyczących funkcjonowania parochii,

⁵⁶ HMA, PKA-2206, k. 132, 134, 138–139v, 144v, 149v, 150, 152v, 154, 156–156v, 159–160v, 161v, 164–165, 169, 172, 174–175.

⁵⁷ APP, ABGK, sygn. 46, s. 77.

⁵⁸ W. Kołbuk, op. cit., s. 258.

⁵⁹ T. Śliwa, *Przemyska diecezja grecko-katolicka w XVIII w. (do 1772 r.)*, w: *Polska–Ukraina. 1000 lat sąsiedztwa*, t. 3, s. 90.

tj. 1) dane o kolatorze, przywilejach cerkiewnych, granicach gruntów, funduszach na remont świątyni; 2) utensylia liturgiczne; 3) stroje kapłańskie i obrusy; 4) księgi; 5) dzwonnica; 6) informacje o parochu, informacje o otrzymaniu przez niego prezenty i instalacji na parafii przez biskupa lub jego wysłannika. W niemal 20 lat później wizytatorzy byli zobowiązani do wypełnienia formularza liczącego 10 punktów: 1) informacja o kolatorze; 2) dokumentach fundacyjnych; 3) kontrola parocha nad gruntami; 4) ingerencje w grunty cerkiewne gromady, kolatorów i duchownych łacińskich; 5) trwające procesy sądowe o cerkiewne grunty; 6) liczba parafian; 7) dochody parocha uzyskiwane od parafian; 7) wysokość plonów na polach należących do cerkwi; 9) stosunki z łacinnikami, przejścia na obrządek łaciński; 10) informacje o personaliach i moralności proboszcza⁶⁰.

Oprócz materiałów z XVIII w. „Teki” obejmują także ogromną dokumentację z czasów austriackich, w których dokładnie opisywano zakres terytorialny cyrkułów i dekanatów. Znalazły się wśród nich spisy parafii sporządzone w 1783 i 1784 r., sformułowane w tabele zawierające informacje o fundatorze, nazwisku obecnego parocha, kolatorach wymienionych w prezencie oraz przywilejach gwarantujących dochody parochii, co jest bardzo cenne w przypadku terenów, dla których nie ma pełnych wizytacji z XVIII w.⁶¹ Dane z lat 40. i 50. XVIII w. pokazują zwiększoną liczbę aktów erekcyjnych cerkwi, co wynikało z ogólnego trendu obranego przez władze diecezji, dążącego do poprawy stanu poszczególnych świątyni, zainteresowania duchowieństwa unickiego koniecznością potwierdzania nadań i aktów erekcyjnych cerkwi w celu zabezpieczenia sytuacji materialnej Cerkwi. Dane te nie są pełne i uzupełniają materiał archiwalny zgromadzony w Archiwum Państwowym w Przemyślu. Wśród nich znalazły się wypisy i oryginały wizytacji z XIX w. W 1833 r. dokonano wizytacji dekanatu drohobyckiego, a w protokołach wizytacyjnych zamieszczono informacje o nadaniach i uposażeniach świątyni w poprzednim stuleciu, np. w Chłopcach, Szeptycach, Kanofostach⁶².

⁶⁰ MHA, PKA-2205, k. 4–5v, 23–23v.

⁶¹ Ibidem, k. 270, 272–273, 496–498; ibidem, PKA-2206, k. 110, 250–264.

⁶² HMA, PKA-2205, k. 175–179v.

Spośród materiałów o proveniencji świeckiej zgromadzonych w „Tekach” i powstałych już pod zaborem austriackim należy wymienić księgę „Protokół sądowy spraw różnych i dekretów, komplancji, rękojmij, manifestów i wszelkich transakcji państwa i poddanych na wsie Wróblnik Królewski i Milcze od roku 1782 zaczynający się”⁶³, obejmujący wcześniejsze dokumenty, takie jak prezenty na parochie i uposażenia parafii w dobrach królewskich, tj. we wsiach Surowica, Odrzechowa, Puławy, Czerteż, Rzepedź, Dudyńce i Kostarowice, uczynione w imieniu króla przez Jana Wandalina Mniszcha, marszałka nadwornego koronnego, starosty zarządzającego tymi dobrami.

„Teki Podolińskiego”, zwłaszcza znajdujący się w nich materiał wizytacji, dostarczają nieznanych dotąd, choć niepełnych, danych naświetlających struktury terytorialne diecezji i pozwalających odtworzyć w całości lub częściowo zasięg terytorialny dekanatów dobromilskiego, żukotyńskiego, starosolskiego, muszyńskiego, starosamborskiego, mokrzańskiego, mościskiego, gródeckiego, bireckiego oraz przemyskiego. Rozbudowane opisy parafii stanowią bogate źródło do badań nad sytuacją materialną cerkwi, kapłanów, rozwiązaniami architektonicznymi stosowanymi przy budowie świątyń, przemianami sprzętów i ubiorów liturgicznych.

Aneks

Spis świątyń diecezji przemyskiej w XVIII w. udokumentowanych w „Tekach Podolińskiego”

1. PKA-2204

Lalin 1705, Majdan (Dobropol) 1732, Makowa 1767, Bobrówka 1736–1741, Makuniów 1736, Maława 1761, Małkowicze (Małkowie) 1722, 1738, 1744, 1761, Maciejowa 1736, 1761, Maćkowie 1766, Manasterz 1701, Mielniczne 1756, Monasterzec 1717, Milik 1738, 1760, Mistycze 1737, 1767, 1770, Myscowa 1746, 1753, Michałowice

⁶³ HMA, PKA-2206, k. 1–152.

1755, 1756, Miczków 1746, Miżyniec 1749, Mokrzany 1729, 1732, 1752, Młodowice 1765, Mościska 1759, 1767, Mochnate 1710, Mochnaczka 1740, Moszczaniec 1717, Mrzygłód 1761, Miękiś 1753, Miękiś Stary 1769, Jankowce 1732, Nahujewice 1741, 1744, 1754, Nakło 1723, Niżankowice 1744, Nanowa 1713, Nanczułka 1761, Niemstów 1752, Nowe Miasto 1731, Nowosielce 1766, 1767, 1772, Obarzym 1712, 1719, 1748, 1761, Odrzechowa 1714, 1752, Ożanna 1752, Ozimina 1704, Oleszyce 1704, Olchowiec 1705, 1724, Olchowce 1701, Olszanica 1749, 1766, Orchowice 1750, Ortyńce 1725, 1753, Ostrów 1744, Paniszczów 1704, 1756, Pętna 1715, 1743, Paclaw 1758, Paszowa 1761, Przedzielnica 1733, Przemyśl 1756, Piorunka 1765, Podgac 1758, Podliski 1739, Podłuby 1728, Pleszowice 1745, 1765, 1772, Płoskie 1721, Pobiedno 1702, Powroźnik 1732, 1738, Podemsczyzna 1764, Pełnatycze 1742, 1753, Polany (dek. muszyński) 1764, Polany Myscowskie 1746, 1766, Polańczyk 1722, Popiele 1764, Pruchnik 1715, 1739, Porudno 1772, Pustułów 1752, Piątkowa 1719, 1761, Piatnice 1728, 1740, 1741, Radynice 1747, Rajskie 1710, Rajtarowice 1744, Rakowa 1761, Rybotycze 1761, Rzepnik 1701, Rogóźno 1741, Rozbórz 1721, Rozbórz Długi 1722, Rozdziele 1716, Rokszycy 1708, Ropienka 1761, Rosolin 1750, Roztoki (dek. Baligród) 1746, Roztoka 1740, Rudawka 1761, Ruska Wieś 1743, Sambor św. Filipa 1717, Siedliska 1747, 1761, Semerówka 1730, Siemuszowa 1723, 1761, Sienów 1737, Sielec k. Sambora 1739, Sieniawa 1723, 1726, Senkowa Wola 1728, Skopów 1733, Smolnik 1704, Sokole 1725, Sozań 1761, Sokole (dek. zatwarnicki) 1718, Sośnica 1716, Stańkowa 1761, Stara Sól 1704, 1748, Stare Sioło 1710, Stary Sambor 1753, Stebnik 1746, Stężnica 1743, Stefkowa 1743, Stronna 1737, Stojańce 1714, Strzyłki 1743, 1761, Stawisza 1757, Strubowiska 1760, Susułów 1738, Suszyca 1702, Sanok 1730, Cieplice 1711, Terło 1709, Tarnawa 1731, Terszaków 1724, Tyrawa Wołoska 1761, Tyrawa Solna 1761, Cisowa 1738, Tysowice 1761, Tysowiec 1705, Towarna 1711, 1742, 1754, Topolnica 1743, Trójczyce 1700, 1756, 1760, Trepcza 1748, Truszewicze 1727, Turze 1741, 1761, Tureczki Wyżnie i Niżnie 1741, Ujkowice 1732, Uliczna 1767, Ulucz 1761, Fulsztyn 1733, 1735, Hnatkowice 1760, Chyrzyna 1708, Chłopice 1725, 1764, Chodnowice 1753, Chotyniec

1729, Cewków 1706, Czajkowice 1716, 1744, Czaszyn 1711, 1763, Czelatycze 1772, Czerteż 1706, Czertyżne 1761, Czerczyk 1712, Czarnorzeki 1711, Szandrowiec 1701, 1706, Szehynie 1732, Szlachtowa 1741, Szczerzec 1768, Szczutków 1752, Jabłonica 1761, Jawornik Ruski 1761, Jawora Dolna 1761, Lalin 1705, Jazów Stary 1721, Jałowe 1720, Jankowce 1725, 1732.

2. PKA-2205

Bircza 1761, Stara Bircza 1761, Wola Birecka 1761, Tyrawa Solna 1761, Tyrawa Wołoska 1761, Kreców 1761, Siemuszowa 1761, Hłodno 1761, Paszowa 1761, Rakowa 1761, Stańkowa 1761, Zawadka 1761, Kuźmina 1761, Leszczawka Mała 1761, Leszczawa Górna 1761, Rudawka 1761, Lipa 1761, Malawa 1761, Krzemienna 1761, Jabłonica 1761, Jawornik Ruski 1761, Dobra Szlachecka 1761, Łodzina 1761, Izdebki 1761, Obarzym 1761, Dynów 1761, Łubno 1761, Witryłów 1761, Ulucz 1761, Brzeżawa 1761, Końskie 1761, Krzywe 1761, Dąbrówka 1761, Siedliska 1761, Bachórz 1761, Wara 1761, Wołodź 1761, Hłomcza 1761, Mrzygłód 1761, Żohatyn 1761, Iskań 1761, Brzуска 1761, Piątkowa 1761, Sufczyzna 1761, Rudawka 1761, Grabownica 1740, 1741, 1745, Nowosielce 1767, 1768, Dobromil 1743, 1761, Arłamów 1743, 1761, Kwaszenina 1743, Jureczkowa 1743, Grabownica 1743, 1761, Nowe Miasto 1743, 1761, Boniowice 1743, 1761, Pietnice 1743, 1761, Letnia 1743, Hubice 1743, 1761, Truszowice 1743, 1761, Przedzielnica 1743, 1761, Grodzisko 1761, Borszowice 1743, 1761, Boratycze 1761, Podmojsce 1761, Stroniowice 1761, Miżyniec 1761, Gdeszyce 1761, Czyszki 1761, Hruszatycze 1761, Zrotowice 1761, Bybło 1761, Polana 1761, Tarnawa 1761, Lacko 1761, Książpol 1761, Wetyke 1761, Michowa 1761, Kwaszenina 1761, Jureczkowa 1761, Wojtkowa 1761, 1766, Nowosielce Kozickie 1761, 1766, Trzcianiec 1761, 1766, Roztoka 1761, 1766, Łomna 1761, 1766, Grąziowa 1761, 1766, Krajna 1761, Trójca 1761, Jamna Dolna 1761, Jamna Górna 1761, Leszczyny 1761, Paclaw 1761, Borysławka 1761, Huwniki (Sokołów) 1761, Paportno 1761, Delawa 1726, 1743, Gaje 1718, 1743, Kawsko 1743, Bilcze 1743, Żukotyn 1743, Wołcze Niżne 1743, Wowcze Wyzne 1743, Dniestrzyk Dubowy 1743, Żurawin 1743, Boberka

Niżna 1743, Boberka Wyżnia 1743, Dźwiniacz 1743, Dydiowa 1743, Łokieć 1743, Krywka 1743, Lutowska 1743, Smolnik 1743, Stuposiany 1743, Berechy Górne 1743, Bereżki – kaplica – 1743, Ustrzyki 1743, Wołosate 1743, Bukowiec 1743, Sokoliki 1743, Tarnawa Wyżna 1743, Tarnawa Niżna 1743, Szandorwiec 1743, Smereczka 1743, Rypiany 1743, Dniestrzyk Hołowiecki 1743, Grażiowa 1743, Gałówka 1743, Płoskie 1743, Beniowa 1743, Mszańcu 1743, Bystre 1743, Michnowie 1743, Chaszczów 1743, Wowcze Niżne 1743, Dniestrzyku Dębowym 1743, Boberka Górna 1743, Kańczuga 1725, Gródek 1761, Komarno 1761, Chłopy 1761, Brzezic 1761, Koropuż 1761, Chiszewice 1761, Hoszany 1761, Dubanowice 1761, Hodowisznia 1761, Beńkowa Wisznia 1761, Jatwięgi 1761, Porzecze 1761, Zawidowice 1761, Czerlany 1761, Małkowice 1761, Drozdowice 1761, Kamienobród 1761, Dobrostany 1761, Wola Dobrostańska 1761, Wereszycza 1761, Lelechówka 1761, Wielkopole 1761, Malczyce 1761, Mołoszkowice 1761, Leśniowice 1761, Mużyłowska 1761, Czarnokońce 1761, Laszki 1761, Tuczapy 1761, Rzeczyczany 1761, Rodatycze 1761, Wołczuchy 1761, Bratkowice 1761, Doliniany 1761, Uherce Niezabitowskie 1761, Podhajce 1761, Kołbajowice 1761, Pohorce 1761, Hołodówka 1761, Podolce 1761, Koniuszki Królewskie 1761, Susułów 1761, 1766, Michałowice 1763, Nowosiółki 1771, Burczyce 1771, Wańkowice 1728, 1771, Siemuszowa 1734, Kreców 1745, Łówcza 1706, Parypsy 1715, 1740, 1749, Płazów 1736, Huta Różaniecka 1748, Radruż 1724, Smolin 1712, Bruśno Stare 1767, Kulczyce 1751, Opaka 1763, Foroszcza 1743, Malnowska Wola 1754, Krukienice Górne 1763, Krynica 1711, 1721, 1740, Żubrzyk 1717, Binczarowa 1706, Szlachtowa 1741, Horodyszczce 1744, Szade 1744, Podbuże 1744, Opaka 1744, Jasienica Solna Wyżnia i Niżna 1744, Mokrzany 1744, Winniki 1744, Uroż Wyżny i Niżny 1744, Nahujowice Wyżnie 1744, Mosty 1744, Monastyr 1744, Terszaków 1744, Wołoszcza 1744, Bilina Mała 1744, Bilina Wielka 1744, Łąka 1744, Tatary 1744, Foroszcza 1744, Dublany 1744, Ortyńce 1744, Prusy 1744, Nowoszyce 1744, Bronica 1744, Bronica Wyżnia 1744, Łużek 1744, Ozimina 1744, Stupnica 1744, Lipinki 1761, Czyżowa 1761, Podliski 1761, Ostrożec 1761, Krukienice 1761, Rajtarowice 1761, Bolanowice 1761, Złotkowice 1761, Radochońce

1761, Horysławice 1761, Hussaków 1761, Koniusza 1761, Czyszki 1761, Radenice 1761, Hańkowice 1761, Buchowice 1761, Tamanowice 1761, Pakość 1761, Myślatycze 1761, Moczerady 1761, Nowosiółki 1761, Chraplice 1761, Balice 1761, Malanów 1761, Wola Malnowska 1761, Sokola 1761, Wola Arłamowska 1761, Laszki 1761, Hodynie 1761, Czerniawa 1761, Podgać 1761, Rudniki 1761, Sarny 1761, Brunary 1740, Śnietnica 1740, Florynka 1740, Bogusza 1740, Maciejowa 1740, Łabowa 1740, Nowa Wieś 1740, Łosie 1740, Roztoka 1740, Mochnaczka 1740, Muszynka 1740, Tylicz 1740, Woykowa 1740, Powroźnik 1740, Leluchów 1740, Szczawnik 1740, Słotwina 1740, Krynica 1740, Złockie 1740, Jastrzębik 1740, Andrzejówka 1740, Zubrzyk 1740, Żegiestów 1740, Jakubiany 1740, Szlachtowa 1740, Litmanowa 1740, Jarzębina 1740, Sulin 1740, Piorunka 1740, Polany 1740, Kamianna 1740, Czyryna 1740, Stawisza 1740, Czarna 1740, Czerzeź 1740, Bannica 1740, Bieliczne 1740.

3. PKΛ-2206

Surowica 1759, Odrzechowa 1759, Puławy 1759, Czerzeź 1708, 1717, Rzepedź 1708, Dudyńce 1708, 1738, Kostarowice 1717, 1738, 1708, Laszki 1743, Bystrzyca 1744, Choryniec 1768, Bachórzec 1771, Barycz 1771, Batycze 1771, Bełwin 1771, Boleszasyce Górne 1771, Boleszasyce Dolne 1771, Buców 1771, Buszkowice 1771, Byków 1771, Chodnowice 1771, Chotyniec 1771, Cyków 1771, Dmytrowice 1771, Drohojów 1771, Dubiecko 1771, Duńkowiczki 1771, Dusowce 1771, Hermanowice 1771, Hnatkowice 1771, Hruszowice 1771, Hureczko 1771, Hurko 1771, Jaskmanice 1771, Kalników 1771, Kaszyce 1771, Korytniki 1771, Kosienice 1771, Krasice 1771, Krówniki 1771, Łętownia 1771, Maćkowice 1771, Małkowice 1771, Medyka 1771, Nakło 1771, Nahrybka 1771, Nienowice 1771, Orzechowce 1771, Ostrów 1771, Pawłokoma 1771, Pikulice 1771, Pleszowice 1771, Popowice 1771, Poździacz 1771, Prałkowce 1771, Radymno 1771, Rуска Wieś 1771, Siedliska 1771, Sielnica 1771, Sośnica 1706, 1771, Stubienko 1771, Stubno 1771, Szechynie 1771, Święte 1771, Tarnawce 1771, Torki 1771, Trójczyce 1771, Tyszkowice 1771, Ujkowice 1771, Wapowce 1771, Wyszatycze 1771, Zabłotce 1750, 1761, 1771,

Zadąbrowie 1771, Żurawica 1771, Bachórzec 1771, Barycz 1771, Batorycze 1771, Bełwin 1771, Bolestraszyce Górne 1771, Bolestraszyce Dolne 1771, Buców 1771, Buszkowice 1771, Byków 1771, Chodnowice 1771, Chotyń 1771, Cyków 1771, Dmytrowice 1771, Drohojów 1771, Dubiecko 1771, Duńkowiczki 1771, Dusowce 1771, Hermanowice 1771, Hnatkowice 1771, Hruszowice 1771, Hureczko 1771, Hurko 1771, Jaskmanice 1771, Kalników 1771, Kaszyce 1771, Korytniki 1771, Kosienice 1771, Krasice 1771, Krówniki 1771, Łętownia 1771, Maćkowice 1771, Małkowice 1771, Medyka 1771, Nakło 1771, Nahrybka 1771, Nienowice 1771, Orzechowce 1771, Ostrów 1771, Pawłokoma 1771, Pikulice 1771, Pleszowice 1771, Popowice 1771, Poździacz 1771, Prałkowce 1771, Radymno 1771, Ruska Wieś 1771, Siedliska 1771, Sielnica 1771, Sośnica 1771, Stubienko 1771, Stubno 1771, Szechynie 1771, Święte 1771, Tarnawce 1771, Torki 1771, Trójczyce 1771, Tyszkowice 1771, Ujkowice 1771, Wapowce 1771, Wyszatyce 1771, Zadąbrowie 1771, Żurawica 1771, Sedernica 1719, Olchowiec 1707, Kalnica 1752, Zagórze 1741, Dolina 1758, Dachnów 1771, Moszczenica 1768, Solec 1740, Kupiaty 1727, 1761, Kormanice 1719, Koniusza 1756, Hruszatyce 1731, 1741, 1750, 1755, Sanoczany 1741.

4. PKA-2207

Balice 1720, Bandrów 1712, Bachów 1761, Bachórzec 1761, Brześciany 1747, Besko 1702, 1713, 1720, 1744, Bybło 1708, Byków 1753, Bylice 1723, 1746, Binczarowa 1706, Bircza 1761, Boberka Górna 1726, Bobrówka 1715, 1730, Bobrówka 1764, Makowisko 1764, Bojowice 1761, Bonarówka 1726, Boratyn 1730, Wietlin 1716, 1727, 1759, Wujskie 1713, Wojtkowa 1701, 1752, Grąziowa 1701, Wolica 1712, Zubrzyk 1717, Wólka Żmijowska 1758, Iskań 1728, Kańczuga 1739, Kiełczawa 1741, Kniaźpol – 1765, 1716 – Kowenice, Komarniki 1703, Komarno 1718, 1722, Koniów 1717, 1742, Koniusza 1756, Koniuszki 1721, Korzenica 1751, Korzenica 1751, Królowa Ruska 1725, Kostarowice 1717, Kotań 1748, Kramarzędka 1762, Krzywe 1709, 1730, 1760, 1742, Krynica 1711, 1721, 1753, Kropiwnik Nowy 1754, Kruhel 1717, 1635, Krukienice 1741, Kulczyce 1712,

1745, 1764, Kulaszne 1744, Kupna 1757, Libuchora 1754, Lipa 1758, 1761, Łomna 1701, Leninka Mała 1761, Lisznia 1753, Liszczawka Mała 1761, Leszczyny 1771, 1721, Łobozew 1728, 1735, 1743, 1745, Łowce 1727, Łodzina 1738, Łodzianka 1747, Łosiniec 1749, Łubna 1718, Lubienie 1755, Litowiska 1716, 1717, Lacko 1749.

5. PKA-2383–PKA-2459

Czerteż 1706, Szklary 1750, Mięgisz 1753, Nielipkowice 1718, Wola Żmijowska 1768, Hoszów 1724, Moczary 1733, 1744, Mokrzany Dolne 1706, 1726, 1729, Tuligłowy 1747, Tuczempy 1747.